СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 21. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк 27. січня, 1925. — VOL. XXXIII. No. 21. Jersey City, N. J., Tuesday, January 27, 1925. THREE CENTS

Президент заявляється за світовим судом.

ВАШИНГТОН, 24. січня. — Президент Кулидж виголосив нині перед конференцією жіночих організацій для розслідження причин та запобіження війни довшу промову, в якій заявився виразно за приступленнєм Америки до „постійного суду межинародної справедливости".

На його думку, сей суд видававби присуди в справах межидержавних суперечок, а виконавби їх не при помочи сили, армії або фльоти, але опираючися на інтелігенцію мас та на громадську опінію.

Конференція рішила повести широку агітацію за поширеннєм сих думок серед американського громадянства.

АГІТАЦІЯ ЗА РЕЗОЛЮЦІЄЮ БОРИ ПРОТИ ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН, 23. січня. — Шатвел, професор історії на Колумбійськім університеті, виголосив на зборах жіночих організацій для зарядження війни промову, в котрій закликав сі організації піддержувати резолюцію сенатора Бори за проголошеннєм війни злочином проти людства.

ЩЕ ФРАНЦУСЬКІ ДОВГИ.

ВАШИНГТОН, 23. січня. — Дискусія над французькими воєнними довгами ведеться ще далі.

Демократичний конґресмен Брус відповідав сенаторови Борі на його закиди проти Франції. Брус говорив, що Франція помагали Америці підчас її війни за незалежність від Англії, і тому Франція повиннаби тепер дістати лекші умови для сплати свого воєнного довгу, як дістала Англія.

ЗА ПОЧТОВИЙ ЗАКОН.

ВАШИНГТОН, 24. січня. — В сенаті велася нині довша дебата над самою вартостю проєкту. Сенатори з полудневих околиць противилися підношенню оплат за доручуванне почти на села.

З дебати видно, що проєкт почтового закона має богато противників в конґресі та що його ухвалення сумнівне.

ЗАСУДИЛИ РОДИНУ НА СМЕРТЬ.

Грінвил, Савт Каролайна, 24. січня. — Стейтовий суд засудив тут нині на смерть Джері Гестера та його двох синів, які мали вбити фармера й купця Е. Тектона. Суд визначив день страчення засудженців на 27. лютого.

ЛІТАК НАЇХАВ НА ГОРУ.

ВАШИНГТОН, 25. січня. — Почтовий летун Скат наїхав в Скалистих Горах на гору в висоті яких 8,200 стіп понад уровень моря.

Літак розбився, а летун чудом вийшов цілo. Причиною була густа мрака.

ЗНОВА КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ГЕРИНІ.

ГЕРИН, Илинойс, 24. січня. — В місті Герині, яке від довшого часу було сценою завзятих горожанських суперечок, бійок та кровопролить, нині знова написало нову карту в свою кроваву історію. На його вулицях погибло 4 особи, а межи ними найвизначнійші учасники дотеперішної боротьби.

Вулична битва була послідним актом недавної ще трагедії, яку яко-тако заглаено в той спосіб, що вислано з міста провідників проти-Кленової партії. Нині, однак, Кленсмени довідалися, що Томас, провідник другої партії, вертає в місто. Ґлен Янг, провідник Кленсменів, узброївся сейчас, зібрав шайку прихильників та пішов машерувати вулицями міста, шукаючи противника. І справді, провідник другої партії Томас зявився на вулиці, здається самий. Янг сейчас почав до нього стріляти. Томас відстрілив, і за хвилю на дорозі лежали чотири тіла. Показалося, що Янг і його товариш були неживі, а Томас і ще один тяжко ранені; однак, і вони померли, заким наспіла лікарська поміч.

Ґлен Янг був визначною фіґурою серед Кленсменів. Він брав участь в арештованнях ріжних людий, посуджених за злочини, і неодного з них зглядив зі світа. Він брав усе живу участь у боротьбах проти робітничих юній та в нападах Клена на немилих йому людий.

ДЕЯКІ ПОДІЇ ЗІ ЗАТЬМІННЯ.

ВАШИНГТОН, 25. січня. — Східна частина полоси, в якій було видно затьміння сонця, мала гарну погоду й з неї міліони людий оглядали се цікаве природне явище. Зате західна часттина полоси, як в стейті Мишеґен та Вискансині, була заслонена хмарами; дорогі наукові виправи потратили там масу гроша на дурно.

Цікаві річи заобсервовано серед звірят. Коли зробилося темно на морю, чайки посідали на воду, гейби на ніч, але зараз зірвалися, як сонце розяснилося. Кови по звіринцях вганяли підчас затьміння заляканi, гейби в бошевілю; мавпи ховалися зі страху в кути. В судах в ріжних околицях поставлено перед суд богато людий, які запилися, вижидаючи затьміння.

НА ДОПОМОГУ СТРАЙКУЮЧИМ МАЙНЕРАМ.

Ню Йорк, 25. січня. — Вчора вечером відбулося тут в Купер Юніон велике віче в справі страйку Майнерів у Західній Верджинії. Богато учасників віча принесло на віче одіж та обуву та просило урядників віча, переслати для страйкуючих майнерів.

ЦЕРКВИ ЗА СВІТОВИМ СУДОМ.

Вашинґтон, 25. січня. Федеральна рада церков, котра лучить у собі усі християнські віроісповідання, кромі католицьких рішила внести до конґресу петицію за приступленнєм Злучених Держав до межинародного суду.

ВИСТУПИ ПРОТИ ЖІНОЧОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Вашинґтон, 25. січня. Кілька американських патріотичних організацій виступило нині з публичною агітацією проти відбуваючоїся тут конференції жіночих організацій в справі війни.

На одних зборах бесідники визивали жіночу конференцію „котячою конвенцією, та казали, що вона ширить пропаґанду Ліґи Народів. Делеґатки жіночої конференції були сильно обурені на зарядчиків сих віч.

ДАЛІ НЕЩАСНІ ВИПАДКИ З ҐАЗОМ.

Ню Йорк, 25. січня. — Через світляний ґаз погинуло нині в місті чотири людий, а 5 ледво вратовано з обімління. Замітно, що зних лишень один погиб самогубством, а всі инші се жертви власної неосторожи.

ХТО МАЄ БУТИ ВЛАСТИТЕЛЕМ ПАДАЮЧИХ ЗВІЗД

Буенос Айрес, Арґентина, 25. січня. — В парляменті Арґентини внесено проєкт закона, котрий має рішити на все питанне, до кого належуть метеори, себто відломки падаючих звізд. Ходить о те, чи право до „звізди" має властитель ґрунту на котрий мигунець упав, чи держава.

Розходиться тут о право власности до метеору, котрий недавно впав у північній части краю. Він важить понад 5 тон.

БЕЗРОБІТТЯ У ПОЛЬЩІ.

Незвичайно характеристичне для нинішних господарських відносин у Польщі є факт, що найбільш оживлені польські промислові осередки в яких — здавалось би — повинно бути найбільше запотребування робітничих сил, — є найбільше безробіття. І так у Лодзі є тепер 37 тисяч безробітних, стільки само на горішньому Шлеську, а тільки трохи менше у Домбровському байсені.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

В Перт Амбою, в стейті Ню Джерзі, помер дня 22. січня о 4 годині сполудня член Українського Народного Союза, гр. Теодор Пачканик.

Упав він жертвою нещасного випадку у фабриці.

Походив він з Псяни сяноцького повіту, в Галичині. До Українського Народного Союза приступив він в марті 1912 р. Належав до відділу ч. 104.

Покійний лишив жену Марію та семеро діточок, з котрих найстарша має всеог 15 літ.

Земля Йому Пером.

РАДІО І КОМІНТЕРН.

Радіо поширене нині на Заході до тої міри, що навіть приватні люде розпоряджають відбурчими радіотелеґрафічними стаціями. На Сході використовують комінтерни ці здобутки західної культури для щасливлення людства шляхом комуністичної аґітації. Захід не використав відповідно культурних здобутків. Комінтерн використовує їх для добра людства належно. „Геть з буржуазією, нехай живе комуна!" Ось мета, яку взявся останніми часами здійснювати комінтерн при допомозі радія. В останніх кількох днях приносить еврейська преса відомости про те, що радіотелеґрафічні і радіотелефонічні відбірчі стації відбирають аґітаційні промови до західнього пролетаріяту з Москви. А щоби ці промови не були надто сухими, то Комінтерн постарався про те, щоби їх переплітати радіоконцертами. Спасенне і приємне розходиться по цілому світу та опановує серця і настрої всіх невтаємничених до тепер в тайники комуністичних ляборатоpій вселюдського щастя. Побіч пісень та промов несуться одначе в воздушних хвилях вразливих на радіоапарати Комінтерну, і погрози для буржоазії, погрози для Польщі.

КІНЕЦЬ ЗЕМЛІ?

Астрономічна обсерваторія в Медіоляні спостерегла метеор велечини місяця, що посувається в напрямі до звізди Касіопеї. Як що метеор і надалі задержить напрямок свого руху то зможе — на думку астрономів — знищити цілу землю.

МУРИНИ ВІЛЬШОВИКИ В МОСКВІ.

Доносять з Москви, що туди приїхала делеґація Муринів із ріжних африканських кольоній. Комуністи уладили для своїх гостей велике принятте а в виголошених промовах взивали їх, щоби почали безпощадну війну проти панования білих на африканських землях. Для цілий пропаґанди дістали сто тисяч рублів золотом.

НОВЕ ПРИЗНАННЯ ЦАРСЬКИХ ПАЛАТ.

Рада Народніх Комісарів СР СР рішила звинути музеї і царські палати в Лівадії, перемінюючи їх насенаторії для селян.

ЖЕРТВА ПРАЦІ.

На залізничій лінії Підзамче Ляшки, наїхав на древину поїзд, що їхав до Стоянова. Один з робітників, що їхали на дрезині, вспів відскочити на насип, другого Михайла Микитина, роздавив поїзд на місці.

КИТАЙСЬКИЙ ЦІСАР ШУКАЄ ПРИТУЛКУ В ЯПОНІЇ

Китайський цісар, якого прогнали з престолу задержали під сторожю, а потім пустили на волю схоронився у японському посольстві в Пекіні (столиця Китаю). Звідси доносять, що йому не грозить тепер ніяка небезпека.

ПЯТЬ ДНІВ ЛЕЖАЛА В ЛЕТАРЗІ.

Двацятьлітна дівчина в Періно, у Франції запала в сильний летарґічний сон. Оставала в ньому пять днів. Нездужала нервовою недугою. Тому, що вважали її мертвою приготовили похорон. В останній хвилі лікар сконстантував, що дівчина жиє, а запала лише в летарґічний сон. Здержано похорон. Одначе дівчина покількох днях померла не відзискала притомности.

КООПЕРАТИВНИЙ НАРОДНИЙ ДІМ.

Кооперативний Народний Дім будує Грушвицький (пов. Рівне на Волині) Споживчий Кооператив. 31 жовтня відбулися урочисті закладини. Селянин Грицько Кісіль згодився цілу мулярську роботу зробити на свій кошт На весні село Грушвиця буде мати свій Народни Дім, де буде міститись і кооператива.

ЗІЗД ІНДІЙСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

В останніх днях грудня відбувся великий зїзд індійських націоналістів. Результати того зїзду спричинили деяку трівогу в лондонських офіціяльних колах. Ганді не був в силі перевести свою поміркованy лінію Його програма еволюційної самоуправи приняв зїзд дуже холодно. Фактичний провід зїзду і вплив на нього перейшов у руки популярного тепер серед індійських націоналістів, радикального індійського лідера Даса. Дас знайшов на зїзді повне признаня для запаціованої ним вже тактики безглядної обструкції в усіх індійських національних парляментах. Як що дружна праця столичних націоналістів з провінціональними парляментами виявиться на тому полі неможливою, то англійська влада по всякій правдоподібности постараеться про зміну теперішньої провінціональної автономії в Індіях.

Німці кажуть, що Поляки приготовляють напад на Данціґ

ПАРИЖ, 25. січня. — Німці з Данціґа заповідають, що Польща таки нападе на се місто, щоби його насилою прилучити до Польщі.

Вони кажуть, що Польща держить два спеціяльні корпуси недалеко території Данціґа, щоб були готові у потребі.

Напад, як кажуть, мають виконати „нереґулярні" полки, як се було з Вильною, а „реґулярні" корпуси мають пійти „успокоювати" і держати „порядок".

В сей спосіб Польща хоче скінчити опіку Ліґи Народів над Данціґом і перейняти її на себе.

До свого вона приготовлялась довший час, а тепер, коли вже готова, хоче свій плян здійснити.

ЕСКВИТ ШЛЯХТИЧЕМ.

ЛОНДОН, 25. січня. — Тутешні газети повідомляють, що король Юрій відзначить бувшого премієра і провідника лібералів Герберта Г. Есквита шляхотством.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗПЛАКАЛИСЬ ГІРКИМИ СЛЬОЗАМИ.

ЛОНДОН, 25. січня. — Большевики уладили тут демонстрацію на спомин Леніна. На віче прибуло до 600 осіб, але коли перший бесідник зачав говорити, всі стали гірко плакати.

Провідники віча заявили, що се англійські фашісти кинули плакучі бомби, щоби большевики не могли обійти свого свята, а серед сліз розійшлись домів.

НІМЕЦЬКІ МОНАРХІСТИ ВАЛЯТЬ ПРУСЬКИЙ КАБІНЕТ.

БЕРЛІН, 25. січня. — Німецькі монархісти в пруському соймі повалили кабінет соціяліста Бравна.

Тепер вони сподіваються захопити власть у свої руки і через Прусію правити цілою Німеччиною.

АВСТРІЯ ХОЧЕ СОЮЗА З НІМЕЧЧИНОЮ.

БЕРЛІН, 22. січня. — Сюди прибули австрійські висланці, які хотять переговорювати з німецьким правительством у справі заключення торговельного союза.

Се, кажуть, може бути початком злуки обох держав.

СИЛА МУССОЛІНІЯ.

РИМ, 25. січня. — В поінформованих кругах кажуть, що сила Муссолінія знову скріпилась, бо його противники не обєднались.

„ХВАЛЯТЬ НАС".

МОСКВА, 23. січня. — Російський большевицький комісар закордонних справ Григорій Чічерін висловився з великим признанням про японсько-російський договір, який підписало в перші роковини смерти Леніна (21-ого січня с. р.) в Пекінґу, столиці Китаю.

Він каже, що сей договір має небувале значінне для Росії, а для Японії означує, що вона мати-ме причинну опору у випадку війни (се нібито мають бути „страхи" в сторону Вашинґтону).

ІНФЛЮЕНЦА В ЯПОНІЇ.

ТОКІО, столиця Японії, 23. січня. — Від трох тижнів косить в Токіо людські життя інфлюенца. Досі вмерло на сю недугу 4,700 осіб.

ФРАНЦІЯ І ПАПА РИМСЬКИЙ.

ПАРИЖ. 28. січня. — Арістид Бріян, бувший премієр Франголосивції (він був 7 разів премієром) і один з лідерів соціялістів, проломив свою мовчанку вчера, коли виголосив у парляменті 2-годинну промову про відношенне Франції до папи римського.

Він виступив рішучо проти пляну премієра Ерріота скасувати французьку амбасаду у Ватикані.

Бріян говорив:

Що подумає 30,000,000 католиків у Злучених Державах, коли Франція зірве зносини з Ватиканом?

Остерігаю вас, що се вплине на настрій публики! Чому Франція має кидати Ватикан саме тоді, коли Злучені Держави, Японія і Бразилія хотять свої взаємини ще затіснити.

Посли і публика на ґалеріях слухали дуже уважно, а він продовжав:

Ми не повинні допуститись жадного вчинку який може ослабити моральний вплив Франції у Женеві і се питанне, в якому я не годжуся з премієром.

На конференції Ради Ліґи Народів у Римі я добре помітив велику моральну силу папи римського на держави. Інтерес Франції вимагає, щоб вона теж не була осторонь. Чи ми маємо кинути Ватикан навіть тоді, як і російський совет буде там заступлений?

Пригадую, що французьку революцію робили світські люди, а й вони висилали свого представника до Ватикану.

Промову Бріяна приняли посли і публика громовою бурею оплесків.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НАУКА И ЖИТТЯ.

Широкою полосою почерез північно-східну частину Злучених Держав перейшло затьміння сонця. Сонячне світло меркло, поки його зовсім не стало, і серед ясної, білої днини не зробилася ніч. Се було справді небувале видовище, і кождий, що його бачив, не міг дивуватися його величі й красі.

І не міг він подивуватися тому враженню, яке подібні явища викликували в давнину на всю людську расу. Не можна дивуватися, коли читається, яких способів люди вживали для вратовання для себе сонішного світла, як вони бубнили в бубни, трубили в труби; голосили під небеса, щоби здержати сонце від пропадку.

Не можна тому подивуватися, коли взяти під увагу, що люди не розуміли причин сього величного явища природного, а не розуміючи його, приписували йому всякі надземні причини. Говорили, що се чорт у виді смока або великої жаби збирається пожерти сонце. З темноти й незнання походив страх й поляка, а ся вже штовхала людий робити надзвичайні заходи, для вратовання себе й сонця.

Коли навіть появилися люди, які стали дивитися на затьміння сонця як на природне явище, та стали шукати йому природних причин, то темнота й забобон повстали були проти сих людий як проти найбільших грішників, безбожників і злочинців. Щоби зрозуміти суть затьміння сонця, треба було зрозуміти, що земля не плоска, як паланиця, але округла куля; що земля не осередок світа, довкола котрого вертяться всі небесні тіла, але що вона сама кружляє довкола сонця, а місяць довкола неї, а разом з нею довкола сонця. Та заким се люди пізнали й загально признали за правду, довго попівська темнота й забобон катувала людий, які сі правди піддавали людям до розважения.

Правда, однак, все побіждає.

І нині по смерти десяток мучеників за правду цілий освічений світ на роки наперед читає про наближаюче затьміння сонця. Знають докладно з обрахунків астрономів, коли затьміння почнеться, і знають до минути й секунди, як довго буде тревати, де буде його видно. І коли люди опісля оглядають величаве видовище, в їх серцях е лишень подив для краси явища, подив для його величности, і може подив для тих, що докладно його розрахували. А нема в їх серцю страху перед тими всіми страховищами, що находили на людську душу в давнину, коли люди пояснили собі природні явища на всякі надприродні способи.

Страх, однак, пропав лишень з одної царини людського життя. Лишилося його ще богато на других полях, і не на одному з них, головно в медицині й політиці, ще далі людий лякають чародії ріжними машкарами. І держать їх у тій темноті й неволі доти, поки знову людське знанне не прояснить і тої темниці та не покаже, що там нема ніяких лячних страховищ, а коли е, то хиба такі, придумані заляканою людською уявою, такі, як ті смоки й жаби, що в давнину в час затьміння пожирали сонце. Від людського знання з часом і вони пропадуть.

Доборолась...

Старокраєві газети подають таку нотатку:

Еміграція з України до Румунії.

До Кишенева, столиці Бесарабії (тепер під Румунією) прибувае з України дуже богато людий. Втікають перед страшною загрозою голоду. Оповідають страшні речі про економічну кризу на Україні. Кажуть, що на днях знову нахлине на Бесарабію филя втікачів із України.

Отже доборолась Україна під московською окупацією до самого краю...

З найбогатшої країни в Европі сини землі втікають до чужого краю.

Се той „рай" большевицький...

На поміч українським дітям

Рідна Школа із Західної України кличе о поміч!

Поміч потрібна негайно!

Як помогти?

Нехай кожде українське товариство в Америці на найблизшому мітинґу ухвалить від себе допомогу в сумі від 5 до 25 долярів і зараз вишле на Рідну Школу до Обєднання.

А кождий свідомий Українець і Українка нехай вишле НЕЗАПЛАЧЕНИЙ досі народній податок за 1923 і 1924 до Обєднання, в сумі 6 долярів.

Тоді Обєднанне вишле зовсім вистарчаючу допомогу до старого краю на українські приватні школи і на оборону сих шкіл [illegible] можливими способами.

Спішіться, бо пізно іноді значить запізно!

[illegible]

БОЛЬШЕВИКИ Й СЕЛЯНСТВО.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи").

„Більше, чим зовнішного ворога, більше, чим Пуанкаре, Керзона та Лойда Джорджа, нам треба боятися того, щоб селянство не сумнівалось, що робітництво правильно провадить господарство і сим господарюваннем забезпечить усі потреби селянина".

(З промови комуніста Каменева, „П р а в д а", Москва, 2. жовтня, 1924).

Система т. зв. радянської влади має в теорії Леніна подвійне обличча — влади „робітничо-селянської", тобто кооперації двох кляс: робітників і селян.

В чім виявилось спіробітництво робітників і селян на протязі сучасної революції на Сході Европи? Можна сказати, що се співробітництво було тим тіснійше, чим більша небеспека загрожувала селянству з боку реакції. І о скільки робітництво на початку революції та й в моменти найтящих її кріз ішло за комуністичною партією.

Але селянство з одного боку і комуністична партія з другого ставили собі в революції **неоднакові цілі**. Селянин розумів революцію, як аграрний переворот, який мав задоволнити наперед його **земельний голод**. Тому селянина мало обходила та політична система, яку почали будувати большевики з приходом влади до їх партії. „Хоч чорт, хоч біс, аби яйця ніс" — така була фільософія українського, а ще більше російського селянина в перші часи революції. В большевицькій самовладі многоміліонове селянство найшло було того ідеального „народного" царя, від якого так колись ждали порятунку в боротьбі з панами не тільки одні селяни.

Сам Ленін хвалився в своїй промові, в якій він заповідав „нову економічну політику, весною 1921 р., що радянській владі народні маси дали були такий кредит, якого не мав ніхто в ніякій державі". Але той самий Ленін у тій самій промові зазначив, що настав час „платити". Селянин, пояснював Ленін міркує так: „Буржуазія нас грабувала, але вона уміла постачати нам товари. А ви, комуністи, ви, говорите гарні слова, але налагодите хазяйство не вмієте". І тому Ленін закликав свою партію вчитися господарювати, бо інакше селянин „пошле нас к бісу".

Чи змінилися обставини з того часу, як Ленін перед троми роками звертався з такою осторогою до своїх партійних товаришів? Чи навчилися большевики „господарювати" та „постачати"?. Цілий ряд фактів показуе, що большевики не навчилися цього по нинішний день. Насамперед біда з **постачанням фабричних виробів на село**. Вироби совітської промисловости надто дорогі Все, від гвіздика й до плуга, коштуе в трое і четверо дорозше, як перед війною. Це перша причина невдоволеня селянства большевиками. „Селянство, — пише комуніст Куйбишов, — піде за нами до кінця тільки в тім разі коли переконаеться, що ми даемо йому промислові вироби дешевші і кращі, ніж були за старого режіму". На Україні ця боротьба селянства проти большевицької влади підсичуеться ще **національним ментом,** бо там большевицька влада виступае, як чужинецький окупант..

В останніх часах большевицька преса і порвідники комуністичних партій кричать в один голос про нову небезпеку — **зріст політичного руху серед селянства.** Селяен стараються при всякій нагоді просунути в місцеву організацію своїх людей. Таксамо замітне їх старання втиснутися в комуністичну партію і здобути на неї вплив. Це ставить большевиків перед трудне питанне: Чим більше селян буде в партії, тим більше буде вона прибирати характер дрібно-власницької партії. Тому 12. зїзд комуністичної партії заборанював приймати селян до партії, але 13 зїзд, цю постанову скасував. Непускати знов селян да партії, це для большевиків друга небезпека, що селяне утворять з часом свою власну селянську партію, яка вступить в боротьбу з комуністами. Комуніст Молотов писав недавно в московській „Правді", що серед селян ідуть розмови про **селянський союз,** та що по селах творяться окремі орґанізації молодіжи поза комуністичними „комсомолами" (Комуністичний союз Молодіжи).

Щоби дати дохід політичній активности селян комуніст Сталін радив недавно **оживити совіти.** Всі знають, що так звані ради (совіти) не грають тепер ніякої ролі. Всім править комуністична партія. Робітничі і селянські ради це тільки прикраса—декорація. І ось власне по радянській союзі пішов клич: піднести наново значіння рад, „оживити їх роботу таким способом, щоби в їх діяльности брали участь широкі робітничі і селянські маси."

Могло здаватись, що большевики нарешті думають здійснити свою радянську конституцію. Але від цього далеко. **Большевики шукають виходу для нагромадженої енергії** народніх мас. Вони знають, що селяне навіть незаможні, бурчать на радянську владу тишком, на призбі на вулиці, в своїм оточенні, — як пише московська „Правда" з 21.X. м. р. І тому повстає потреба, щоб селянин, як вже бурчить, то щоб бурчав, „не про себе, а в раді, щоб найнищі органи партії в кридитці (иноді лайці) не вбачали виявлення якогось контрреволюційного напрямку, а щоб уміли відріжнити злобну політичну критику від ділової".

З цього видно, що новий поворот „лецем до села", як висловився Зінєвєв, це тільки звичайний маневр большевиків. В таких обставинах „ділової критики" від селян і робітників большевики не почують, бо ділова критика' в кождій хвилині може їм видатися „злобною політичною критикою", а відомо, яка доля жде „політиків" у радянській республіці. Тому можна наперед сказати, що селянство не задовольниться цим новим правом на „ділову критику". Можна припускати, що нові хитрощі большевиків, щоби зробити з рад те місце, де могли би „викричатися" незадоволені селяне й робітники, нічого доброго їм не принесе. **Селянство домагається рівноправности. „Давай демократію!"** Цей клич чують большевики з усіх закутків бувшої царської імперії. „Коли нам не вдасться притягти селян до роботи в совітах, — пише комуніст Сталін в „Правді", — то політична активність мас піде поза радами, через голови совітів, виллється **бандитські виступи,** як це було в Грузії."

Большевики самі відчувають всю безвиглядність порозуміння з селянством. Бо як можуть дати селянству політичні права ті самі комуністичні верховоди, які не могуть погодитися на признанне демократичних засад хочби тільки у власній партії. „Сьогодня кажуть: демократія в партії говорив, — говорив про це питанне комуніст Каменев. Завтра скажуть: демократія у професійних союзах. Після завтра безпартійні робітники можуть сказати: дайте нам таку саму демократію, як ви завели у себе. А хіба селянське море не може теж нам сказати: дайте демократію! Тому я не бажаю під цим підписуватися".

Большевики розуміють добре, що як зроблять раз уступки, тоді прийдеться поступати далі крокз а кроком. І тому вони ніяких уступок робити не можуть. Суперечка між селянством і большевиками **мусить** привести далі до що раз гострійщої боротьби.

Павло С.

ДОПИСИ.

ВЕСТ ПУЛМАН, ИЛЛ.

Хай живе патріотичне жіноцтво!

Одним із найперших середників у борбі за волю є патріотичне жіноцтво. Ніякий нарід не добув собі незалежности ні свободи, коли у нього не було переняте наскрізь любовію до свого краю, до його традицій, до усього того, що складає добро і славу нації. Патріотичні жінки впливають на цілу рідню й на ціле окруження, серед якого живуть. Вони виховують на цілу рідню й на ціле окруження, серед якого живуть. Вони виховують дітину вони споукують мужів, вони пристиджують байдужних мущин, вони е нації серцем, із якого розходиться тепла струя освяти, національної гордости і завзяття по цілім народнім організмі.

Де нема патріотичного жіноцтва, там шкода і мріяти про волю, бо духова мертвечина жіночої половини народу творить цілу націю безпомічним паралітиком.

Як другі, так і наш нарід став оживати аж тоді, коли в Українській русі зачали брати живу участь українські жінки. Чим скорше ця патріотична струя обгорне цілий наш жіночий загал, тим скорше Україна стане свобідною. Усі познаки, про які довідуємось з краю, показують, що там наше жіноцтво стає сміло, поруч із мущинами, до народньої роботи.

Такий самий рух достерігаємо і на нашій еміґрації. Наші дівчата і жінки зачинають щиро інтересуватися визвольною акцією і спільно з мущинами, або своїми окремими гуртками, намагаються помогти народним справам у старім краю.

Оттак і в нас, у Вест Пулман, оживає патріотичний рух між нашим жіноцтвом — під прапором Січи: Дня 7-ого грудня м. р. ті наші патріотичні Січовички зійшлись до д-ки Катерини Шемердяк, щоби побажати їй усього добра з приводу її іменин. Відтак стали співати патріотичних пісень, що аж душа раділа, коли слухаєсь.

Серед пісень поставлено внесення, щоби зібрати збірку на сироти тай інвалідів у старім краю. Збіркою занялась Анна Грабинська, а зложили слідуючі: По два доляри: Катерина Шемердяк, Тетяна Лагола і Петро Шемердяк; по одному долярови зложили: Настя Сеницька, Анна Козак, Олена Гаврищків, Олена Шкурлюк, Параска Романюк, Текля Янсевич, Анна Грабинська, Катерина Лацик, Василь Лацик, Василь Шемердяк і Микола Шемердяк; по 25 ц.: В. Грабинський, С. Грабинський, Анна Янсевич і Мих. Кархут. Разом зібрано $18.00.

Мушу зазначити, що це вже друга збірка, яку урядили наші жінки минувшої осени.

Хай живе наше патріотичне жіноцтво на нашій еміґрації і по всій Україні! Хай сердешна любов для свого краю і народу перейме наскрізь жіночі серця, а тоді певне добудемо свободу, збудуємо кріпку державу і створимо для свого народу правдивий земний рай.

Микола Шемердяк.

БРУКЛИН, Н. Й.

День 28. грудня 1924 був справдішним святом нашої дітвори, бо на той день довго вони очікували, коли святий Отець Николай прийде і роздасть їм дарунки.

Зараз по вечірни наповнилась галя церковна дітьми з Норт Сайду і дільниці Ґрінпойнт. Рівнож прийшли і родичі і гості, щоб подивитись на представленне „Гостина св. Отця Николая", яке відограли діти з української школи з Ґрінпойнт. Ролю першого ангела відограла Анна Довгун, ролю другого ангела Розалія Федас, ролю св. О. Николая відограв знаний нам співак і аматор до представлень д. Павло Слободзян, антипка-чорта відограв Володимир Фікташ, парубків Івана і Петра відіграли Іван Тижник і Іван Олексин. Перед піднесеннем куртини, наш парох о. В. Лотович, промовив до дітий в горячих словах, щоб вони були чемними, щоб учились, слухали родичів і старших. Опісля піднесено куртину і почалось представленне. Всі школярі свої ролі відіграли дуже добре, хотяй перший раз виступали на сцені. Св. Николай роздав кождій дитині з обох шкіл з Норт Сайду і Ґрінпойнту красні дарунки після їх заслуг і обіцяв, що на другий рік знов діточок своїх відвідає.

Гість.

ІСТ ЯНГСТАВН, О.

Свято Просвіти і коляда.

В нашій місцевости дня 14. грудня 1924) відбулося представлення „В неволі темноти" в честь 56-літної річниці Товариства Просвіта у Львові.

Нажаль свято не випало так, як сего ми сподівались, задля двох причин: Випала лиха погода, а друга то таки байдужність українського громадянства.

Участь взяли переважно чужинці, котрі вже таки на галі докоряли недбалістю українському громаді на народнім полі.

З причини малої участи і дохід був малий бо лише 5 дол. і 2 дол. жертв на дар „Просвіті". Жертви зложили: Д. Стецько 1 дол., В. Білан і П. Кашевка по 50 цнт. Суму $7.00 припоручено Д. Стецькову вислати впрост до Львова „Просвіті".

На Рождество Христове зібралось колядники: дд. Кашевка П., Білан В., Вербюк П., Калка Ст., Ярема Ів. і Стецьків Д., які заколядували 34 дол. на штарий край.

Жертви зложили: по 5 дол.: Горик Дм. і Кашевка Петро; Стецьків Дм. 2 дол.; по 1 дол.: Вербюк П., Стефанко Мик., Гусак Ст., Євчук Д.; Тарнавський Ол., Євчук Мар., Димчак Мих., Білан В., Соляк М., Марунчак Ілія, Лисиганич Іван, Недоступ Юр., Дрогомирецький Мик., Грицик Зин., Ярема І., Липка Дм., Лайчаров Мат., Кузенко Федь, Ляхоцький Онуфрей; по 50 цнт.: Сухар Іван, Копачинський Мик., Омелян Ем., Глухан Катерина і Калка Стефан; по 25 цнт. діти Кузенко Анна і Кузенко Павло. Разом 34 дол. котрі зістали розділені: 17 дол. на „Рідну Школу", а других 17 дол. на інвалідів у Львові. Припоручено Стецькому вислати до Обеднання у Філяделфії.

Всім висше згаданим жертводавцям складаю сердечну подяку — щире українське спасибі, що в так критичній хвили незабули сего року і за наших нещасних інвалідів і за Рідну Школу. Честь вам жертводавці за память про свою батьківщину, а ганьба тим, котрі перед долядниками двері замикали.

Колядник.

БОСТОН, МАСС.

Від тов'а Укр. Молодіжи.

Пару неділь назад наше товариство отримало лист, а радше просьбу від українських студентів з Німеччини, котрі як раз тепер находяться в дуже критичнім положенню. Всьо страшенно подорожіло, що не мож ніяк вижити і много студентів мусіли покинути науку та іти до фабрики працювати на життя. Т. У. М. в Бостоні відчуло сей клич своїх братів. Хотяй само не має гроший у своїй касі, але віднеслося до жертвенности наших громадян і української католицької церкви, а ті не відмовились дати свою жертву тим, що через лютих ворогів опинились за кордоном нашої України, та хотять скінчити студії, а опісля працювати вкорись свого поневоленого народа.

Однак нажаль суть ще такі одиниці, що неможуть зрозуміти свого обовязку помочи школі українській, інвалідам, сиротам і вдовам. Ану, нехай хто з громади пригадає сим самолюбам скупим, щоби офірував яку жертву на добрі ціли, то він не то що нічого не дасть, але ще купу дурниць наговорить, що гроші не доходять, або що ті, що отримують жертви марнують і недають тим, що потрібують помочі, а прикінци скаже, що наш народ і наші культурні інституції не потребують жадної помочі!!!

Хто читає „Свободу", той певно вичитав вісти зі старого краю, що наші поневолені і знищені в Галичині люди зложили жертву на Р. Ш. $11.000, а ми, в Америці, ледви половину сеї суми. Навіть хорі у шпиталі в Варшаві зложили також від себе дар на сю ціль.

Ми, Американці повинні показати своїм братам, поневоленим, закутим в кайдани лютим ворогом, що ми з ними аж до побіди і не лишень словом, але й ділом. Т. У. М. в Бостоні просить Бостон і околиці до жертви на старий край.

ЗА УРЯД Т. У. М. в БОСТОНІ:

Николай Давискиба, предс.
Евстахій Федірка, касієр
Андрій Капровий, секр.

Виказ досішних жертв.

Дня 26. грудня Т. У. М. вислано на руки Спілки Українських Студентів в Німеччині $20.00. Жертви зложили як слідує: Українська католицька церква $13.59, Николай Кісіль, Николай Давискиба, Мирон Вонс, Іван Глинський і Олекса Войтків по $1.00; Дм. Кузь і Марія Зварич по 50 ц.; Григорій Зварич і Вас. Куравський по 25 ц. — Разом $20.09. З того вислано $20.00, осталось девять центів в касі. Посилку оплатило Товариство зі своєї каси. Всім жертводавцям складаем щиру подяку.

РОЗСИПЛЕТЬСЯ ТЮРМА.

В сам час, коли неправда люта
Найвище голову здійма,
В сам час, коли народні пута
Найдуще тиснуть, і закута
Народня мисль мовчить німа,
Довкола найтемніща тьма,
Надії й просвітку нема,
В той час якраз ви не теряйте
Надії, і твердо тее знайте,
Що в груз розсиплеться тюрма.
Неправді й злу не потуряйте
В зневірі рук не покладайте,
І увільняйтеся з ярма.

Іван Франко.

ДР. ВОРОНОВ ІДЕ ДО АФРИКИ УЛІПШУВАТИ РАСУ БАРАНІВ.

Небаром виїздить до Африки славний хірург др. Воронов у товаристві посла Люї Пруста, члена кольоніяльної ради Др. Воронов їде до Африки в дуже ориґінальній місії яку в середновічних часа уважадиби чарами: буде перемінювати нездалих баранів на ліпших. В Африці є величезні череди баранів, але їх вовна не є найліпша. При помочі своєї методи защіплювання железів др. Воронов хоче виплекати благородну расу баранів, які давати муть знамените мясо і найліпшу вовну. Франція одержить нове жерело богацтва.

—o—

ПОКЛИК

до краянів з Бірчи, повіт Добромиль.

Христос раждається!

Гр.-кат. уряд парохіяльний в Бірчи, п. Добромиль, звертається отсим до всіх краянів, що походять з Бірчи і околиці, а перебувають тепер в Америці й Канаді, з ласкавою і горячою просьбою, щоб прийшли нам з помочію в нашім дуже прикрім положенню. Дорогі браття і сестри! У нас в Бірчи єсть старенька церков, до якої Ви колись ходили, там Ви були хрещені а може і вінчані, там Ви молились що неділі і перед Вашим виїздом за море. Та церковця ледви держиться, а будинки парохіяльні знищені підчас війни. Місцеві парохіяни не суть в силі подолати ріжним видаткам, бо лихоліттям війни дуже побідніли. Конечне тепер потреба ставити нову церков, а без Вашої помочи — дорогі земляки — ми не зможемо виконати свого пляну. Мусите знати, що саме тепер кінчиться будова великого костела. Поляки дістають з усіх сторін підмоги, а ми мусимо числити на себе самих. Заходить небезпека, що слабші характери можуть виречись свого обряду, а тим самим і народности, щоб увільнитись від тягарів при будові церкви. Місточко Бірча лежить вже на західнім пограничу українського народа, а церков наша се заборолО і народности. Длятого просимо Вас: Допоможіть нам своїми жертвами збудувати святиню у Бірчи. Ми певні, що не відкажете нам своєї ласкавої помочи і будете памятати все за свої рідні сторони і свою стару краєву парохію і своїми грішми причинитесь до збудовання церкви, а тим самим до оборони нашої національности. Виказ жертв буде оголошений в краєвих і американських укр. часописях. — Жертви просимо слати на адресу: **о. Іван Лебедович парох, Бірча коло Перемишля.**

Гр. кат .уряд парохіяльний і церк. комітет в Бірчи, повіт Добромиль.

Просимо дуже Високоповажані Редакції укр. часописий в Канаді, Зл. Державах і Бразилії о ласкавий передрук цього поклику.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Андрій Яворський, управитель школи в Урмані, член численних українських товариств, помер у Львові, дня 1. січня 1925 на клініці в 57 р. життя. Похорон відбувся в суботу дня 3 січня ц. р. о год. 2 попол. з каплиці Анатомії при вулиці Пекарській на Янівське кладовище. В. И. П.

КІНЬ ПОВІСИВ ЙОГО

—o—

Такий припадок приключився на товаровім двірці Монтпарнас у Парижі. Підчас контролі ваґонів залізничий урядник запримітив у ваґоні в котрім були коні,голову чоловіка у вікні перегороди, що ділила ваґон на дві части. На запити урядника чоловік цей не відповідав. Показалося, що він був неживий. То був урядник Нальної молодий чоловік. Вдерся по тайки до ваґона і хотів опісля вийти, але двері замкнулися зі двору а зі середини годі їх було відчинити. Хотів вилісти вікном у перегороді. Тому станув на хребті коня, встромив голову в отвір, але в цю хвилю кінь, видно мусів відскочити, а нещасливий чоловік повис у воздусі. Тому, що голова застрягла в отворі вдусився.

МОДНИЙ ДОРОГОЦІННИЙ КАМІНЬ.

Є то, попри смарагд, опаль. Уже давно вірили, що він приносить щастте. Старинне оповіданне прославляє незвичайно гарний граючий всіми красками опаль римського сенатора Нонія. Він волів іти на заслання, як віддати добровільно дорогоцінний камінь цісареви Маркови Авреліеви. Про цей опаль згадує ще Пліній. Оціняє його вартість на суму рівну нинішнимм 100.000 фунтів стерлінґів. Опаль легко крушиться і улягає атмосферичним змінам. Тому нераз легко тратить краску. Найгарнійший опаль на світі був у цісарському музею у Відні між коронними клейнодами. Величина цього камення, що яснiє ріжними красками вино- 5 цалів на 2 і пів.

—o—

Жінка збирається довго на баль. Коли вже нарешті сильно видекольтований костюм надягла на своє вдоволення, питається чоловіка, що саме ввійшов до кімнати:

— Ну, як подобається тобі мій новий костюм? Чи добре лежить на мені?

— Не бачу його, шукаю.

Подорожний: Кожен раз мусимо сердитися, що поїзди спізнюються.

Начальник стації: Так, але навіщож маємо почекальні?

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за В. Лозинським переповів М. Ценівський.

(Продовження)

(30)

— Шукаєш когось... А кого шукаєш? Йован усіх тут знає і Йована тут усі знають. Може купця? моряка, корабельник? Грек може, Італієць? Один із наших, чи з Франків? Може потребуєш до уряду; до котрого урядника? До **каймакана,** до **мудіра,** до **муктара** чи **чорбаша?**

Так мене засипав питаннями а так скоро говорив, що слова його летіли начеб горох із гори сипав. Я навіть не міг зрозуміти, що говорить до мене, бо й болгарських слів богато не знав я.

— Я хотів би на ґалери — кажу вкінці і вказую на море.

— На ґалери? А пощо тобі на ґалери? **Аллаг керім!** На ґалери! Не вільно нікому на ґалери, бо то султанські, цісарські кораблі, воєнні кораблі. Не вільно!

— А я таки хотів би, пане Йован — говорю на це покірно — і заплатив би за те.

— А кого там хочеш бачити? Може якого **гадама?**

Не розумів я цього слова. Йован зараз пізнав це, бо каже:

— Невільника може, такого, що при веслі? — і почав руками махати, наслідувати, як веслом робиться, а то щоби я його міг декше зрозуміти.

Кажу отже йому, що шукаю батька. Він у неволі. Має бути на одній з цих ґалер, котрі мають пристань у Мезембрії, коли вертають із далекого моря.

— **Аллаг керім! Аллаг керім!** — викликнув Йован, коли вислухав мене. — Хоч ти невірний **джавр,** я вже тебе люблю, як власного сина люблю тебе! Як такого хлопця не любити, що з другого кінця світа прийшов батька рятувати! Сам Аллаг радується тобою! Бачиш, я **гаджі** — говорив дальше, вказуючи на зелений турбан, котрим мав завинену голову — і жадному джаврови не поміг би, а тобі поможу!

І почав мені обі руки стискати і по лиці гладити й сльози собі з лиця втирати, що я вже був готов повірити, що то чесна душа, хоч турецької віри — та що Панько несправедливо вважав його зрадником.

— Я ніщо не хочу від тебе — каже дальше Йован — я ще тобі дав би, колиб мав! Але треба старшому над цими ґалерами дати **бакчиш,** а такий **аґа,** то великий пан, він чого будь не візьме, на срібло він навіть не гляне!

Видобув я з гаманця один цекін, хочу йому дати а він на те:

— То мало, треба два — і ласим оком позирає на гаманець.

Мусів я дати йому й другий. Він зараз побіг спішно до малих човнів, котрі вони **каїками** зовуть, поговорив щось із гребцем по турецьки й киває на мене, щоби я йшов. Підплило човно до берега, всіли ми до нього й поплили до ґалер. Зараз при першій Йован почав кликати, а на цей клич зараз вийшов на палубу якийсь рослий Турчин, грізно поглянув, чорний наче мурин, з ножами і пістолями за пасом при боці широка, крива шабля.

Говорили з собою; що, я не розумів. Тимчасом я глядів на ґалеру й на цих нещасних невільників, що були при веслах. Кожен із них був голий до паса, кожен ланцюхом до корабля прикований. Сиділи нещасні мовчки, кождий похнюпив голову, змучені як худоба, коли їй по праці позволять відітхнути і батіг над нею не свище. Одні з них мали голови зовсім оголені; то були злочинці, що їх за злочини засудили до весла на ґалерах на ціле життя. Вищі лише обстрижені; то були християнські невільники. Мойого батька між ними не було. Однаке я бачив лише один бік, а по другому боці було стількиж гребців. З цього боку їх не було видно.

Цей старший Турчин позволив нам вкінці вийти на ґалеру. Ми підплили так близько, що наше човно оперлося об стіну корабля. Тоді спустили нам драбинку, щоби по ній дістатися на сам поклад. Коли так лізу по цій драбинці і дивлюся в гору перед себе, бачу на середині високий поміст, а на цьому помості якийсь чоловік із великою бородою, в нужденнім подертім одінню, тесельською сокирою щось теше, направляє. Коли я вже був на останньому щаблі драбини, чоловік цей, котрого досі міг я бачити лише з боку, обернувся нечайно лицем до мене. Я йно скричав і мало з драбини до моря не впав!

Боже милосердний! то був мій батько!

Скочив я з драбинки на поклад корабля, і хоч чув, що Йован, котрий за мною йшов ззаду, схопив мене за кабат і хотів задержати, — я кинувся стрілою на поміст до батька, обняв його за коліна й говорив із плачем:

— Батьку! батьку!

Батько мій лише здрігнувся, сокира випала йому з рук, станув німий і наче скаменілий. Вдивився в мене великими очима, що з нечайного здивування були наче мертві і скляні, устами ворушив, начеб хотів щось сказати, а не міг. Проковтував лише воздух і тяжко віддихав. Я цілюю йому руки й говорю:

— То я, Івась, то я батьку! Чи не пізнаєте мене?

Батькові пустилися сльози з очей, а сльози ці мабуть пробудили його з цього отупіння, бо обняв мене обома руками за голову й прошептав:

— Матінко Божа! Тож то ти, Івасю! Тож то ти... тут!

І нараз із великим жахом в очах додав:

— Нещаслива дитино! то і тебе взяли!

— Не взяли мене, батьку, — кажу — я сам тут прийшов. Приходжу до вас і за вами!

Та ледви вимовив я ці слова, а вже мене цей старший Турок схопив за карок, дуже люто щось викрикнув, скинув мене на поклад. І Йован узяв мене за рамя та потягнув за собою.

— Ходи, ходи! — говорив до мене — на другій ґалері є сам баша, зараз він і тут буде. Тоді хай Аллаґ сохранить, щоби нас застав тут.

І заки я ще міг що сказати, вже пхнув мене на драбинку, а цей грізний турецький аґа майже з мечем у руці настоював, щоби ми втікали з корабля, поки ми живі. Вскочили ми до нашого човна і скоро поплили до берега. Тут, ледви я трохи прийшов до себе, кажу радше до самого себе, як до Йована, котрий остав біля мене:

— Славаж Богу, що мій батько не є з цих засудженців, що веслами працюють, а тесельську роботу робить!

— То якраз нещастя, — відзивається Йован — велике нещастя! о колиб був при веслі, тоді його можна би звільнити за малу суму, але що знає тесельське ремесло, то вже силу гроша жадали би за нього, а може й зовсім не взяли би окупу, бо таких корабельних теслів, то наші дуже цінять.

БПригадалося мені, що батько Василіянином переказував, що жадають пятьсот твердих талярів окупу — й кажу:

— Боже милосердний, отже має мій батько смерти чекати, аж вона викупить його з цієї муки!

— Аллаг великий — відповідає Йован — батька викупити годі, але добрих людей можна перекупити. Хай твій батько втече.

— А якжеж втече, коли то плаваюча твердиня! Йован, що маю то віддам, але ради Бога, порадьте що робити!

— А щож ти маєш і що можеш дати?

— Дам двацять дукатів цьому аґові, що має нагляд над невільниками, а пять дукатів вам за цю ласку, що мені зробите.

Йован ніби надумувався хвилину, але мені здавалося ніби вдавав, що надумується, а потім сказав:

— То тяжко, дуже тяжко буде! З ким иншим я навіть не хотів би говорити про те, бо небезпечно і грозить смертю, але для такого доброго сина, як ти, то я радо зроблю, що в моїх силах буде. Давайжеж ці гроші!

— Йован, — кажу — гроші є начеб уже в вас у кишені, але я був на науці в одного мудрого купця, а цей купець готовий гріш давав лише за готовий товар.

— Молодий ти, а мудрий! Хай тобі Аллаг помагає — відповідає Йован і бистро поглядає мені з лоба. — Не маєш де мешкати, то я заведу тебе до моєї вбогої хатини. Сиди там і чекай, а не показуйся ані в місті ані в пристані, начеб тебе вже не було. І нікому не говори, що з Йованом маєш якусь справу, що Йована знаєш, що колинебудь бачив його в своЙому життю на живі очі, нікому, нікому, бо погубиш і мене, і батька свого і себе. Я тимчасом походжу коло цієї справи.

Не довіряв я цьому потурнакові, не лише тому, що Панько казав мені з ним бути дуже обережним, але що й сам почав уже відгадувати його захланність і скритість. Та цей чоловік мав уже мене в своїх руках, а коли мені раз показав батька і коли я переконався, що має доступ на ґалеру, то вже не було для мене иншого способу, лише дальше держатися його і матися на обережности.

Пійшов я за ним, до його хати, в тісну вуличку. Мешкали там самі Турки. Завів він мене до малої кімнатки і тут казав мені чекати. Сам вернув до пристані. Не було його довго, щойно під сам вечір вернув і зараз на порозі викликнув:

— Аллаг великий! Він змилосердився над твоїм батьком! Я все зробив, як ти хотів! Сьогодні аґа забуде заложити твойому батькови на ніч кайдани, як то звичайно робиться, а нічній варті дуже збіреться на сон, а цей рибалка, що нас сьогодня перевозив на свойому човні, припадково буде ловити рибу при самій ґалері, твій батько зіскочить до цього човна, човно відплине з ним на одно означене місце, там недалеко є велика дуброва, а там у цій дуброві будеш ти й Йован буде з тобою. Аллаг добрий, Аллаг зробить усе так, як я тепер говорю тобі!

(Дальше буде).

СУМНЕ РІЗДВО.
(Спомин з давнини).

Сотки українських церков на Волині, Холмщині і Підляшу стоять замкнені, від 1919 р. — сотки перемінено на польські косьцоли. Тому наші люди в часі свят будуть ходити блудом, не маючи де помолитися, або будуть мандрувати милями до тих церков, котрі ще не замкнено або не перемінено на косьцоли. Не новина се для українського народу. **Подібне переживав він тому 300 літ.** Про це історик І. Крипякевич пише таке:

Було се при кінці XVI в., в жорсткі часи, коли наш чоловік тільки твердою боротьбою міг здобути собі право на істнування. Україна гірко відчувала тоді, що живе на своїй землі; приходили на прадідів наших несподівані біди й насильства.

Папа Григорій XIII. проголосив 1582 р. славну реформу календаря. Папські білі розіслали по цілім католицькім світі приказ заводити нове численне свят.

Календарну реформу почали ширити і в Польщі. А найбільше енергії показав в сім ділі львівський арцибіскуп Соліковський.

Се був чоловік меткий, рухливий; хотів привести до нового календаря не тільки своє стадо, але й православну Україну; бажав показати в цілім просторі свою силу. Але Українці римського календаря прийняти не могли і не хотіли; патріярх Єремія різко осудив реформу як латинську „прелесть і беззаконіє", — за своїм духовним головою мусіли іти всі православні. Тоді Соліковський рішився перевести справу насильно.

Се було в саме навечеріє Різдва 1583 р. В Успенській церкві у Львові дзвонено в усі дзвони, а старенький пан-отець саме мав виходити до служби божої. араНз в церковних сінях повстав великий гамір: до церкви вдерлася з криком юрба уоружених людий. Були світські з рушницями і иншим оружем, були і духовні. Наперед ішов „шляхотний" Войцех Соліковський, брат арцибіскупа, за ним служба, а далі ксьондзи офіціяли, кс. Якуб Вишниьський, кс. Вацлав Вінановський, кс. Бартломей Грошко та всякі невідомі люди. Старенький пан-отець вийшов наперід і заступив напасникам дорогу. Але товпа кинулася до нього, відірвала його від дверий і силою вивела на двір. Не було кому боронити церкви. Напасники вийшли безкарно, замкнули двері на ключ, а на дверах прибили печать арцибіскупа!

Се був щойно початок. Уоружена товпа пішла далі на передмісте, — передовсім до монастиря св. Юра, де була столиця українського владики. Тут вже розпочалося богослуження: священики Сава і Іван з дяками, по звичаю, на середині церкви відправляли святочні молитви. Слуги арцибіскупа зі своїми проводирями і тут увійшли „ґвалтом і моцою" в церкву, почали шарпати людий, нарешті вірних з духовними „випхали і вирущали" на двір і знов запечатали двері арцибіскупською печатью, „заказуючи і грозячи їм смертю, щоби церкви не відмикали і служби божої не відправляли".

Здобувши два найважніщі місця, здичіла товпа гуляла безтямно, по всіх передмістях. З під св. Юра пішли до церкви Благовіщення, що стояла тоді на нинішній Казимирівській улиці. „Там застали, як о. Гавриїл, старий літами, службу Пана Бога відправляв і вже був по посвяченню Тіла і крови Господньої, — там ґвалтом і моцою отця Гавриїла священика від вівтаря і від оних святостий і сакраменту посвяченого відірвали і шарпаючи, зволокли з нього фелони або убрання єрейські... ґвалтом з церкви вигнали, в кінци... службу божої не хотячи позволити скінчити, дяків і людий инших вибили з церкви, так і убогих людий вигнали"...

На дверах церкви знов завилася печать арцибіскупа.

В церкві св. Миколая застали напасники о. Якова „коли вже сакрамент ломав і пожувати його мав", — вдерлися „гурмом" до церкви і священика дали листком в очи, хотіли його за шию, відірвали від вівтаря, звлокли з ризи, а народ шаблями випирли з церкви. В церкві св. Онуфрія застали черців на службах, казали вийти їм „проч", і запечатали двері.

На церкву св. Богоявлення, що стояла на перехрестю теперішних улиць Панської і Кохановського, з невідомих причин вже не нападали, тільки чекали аж о. Семен скінчить відправу, а по скінченню казали і дякам вийти з храму, запечатали двері печатью арцибіскупа і знов заборонили відправляти печати, правити служби і дзвонити.

— — — — — — —

Так відправляли львівські Українці різдвяні свята 1583 р. Арцибіскуп Соліковский мав таке могутне становище у Львові, що ніхто не важився йому спротивитися. Цілі свята і ще три тижні всі львівські церкви були замкнені, ані одного дня не відізвався голос дзвонів... Можна уявити собі почування української громади у Львові...

ГРАНИЦЯ СТАРОСТИ ДЛЯ ЖІНКИ.

Молоді, дуже молоді зовсім инакше відносяться до... скількости літ. Смотрик думає, що 35-літня жінка, то вже матрона, а 35-літній мущина буде для неї за старий. Щодо цього молодець менше строгий, хоч буває і так, що і він буде насміхатися з „старшого" чоловіка і „старшої" жінки.

На розраду 40-літніх треба сказати, що чоловік старіється щойно тоді, коли сам почуває себе старий. Нинішня 40-літня жінка конкурує з 30-літньою і часто виходить побідницею. Не скажемо на жінку 40-літню, що вона стара, коли свіжо виглядає і не має морщини, хід еластичний. А знаємо, що нажаль є жінок, головно з аристократичних кол, котрі завдяки спокоєви ума, спортови, руханці, плеканню цьому, що душа їх молода і пануе над тілом — уміють заховати молодий вигляд. Чи повинна 40-літня жінка зрезигнувати зі спорту і танців? Це залежить від цього, чи чується вона отяжілою, що не могла би танцювати з грацією, а спорт міг би їй лише зашкодити. Все залежить від цього, як жінка виглядає. Границю старости жінки годі означити.

Добрі ліки.

— І ви думаєте, що одна фляшка того лікарства дійсно вилічить із кашлю?

— Напевно, мій пане. Дотепер бодай ніхто ще не купував другої фляшки.

З ІСТОРІЇ МОНТБЛЯНКА.

Це величаве сніжне чудо, яке можна бачити з Франції, Швайцарії і Італії, дослідники розглянули щойно останіми часами. В старих часах Монтблянк не мав окремої назви, і так сказати остав незнаний поміж безчисленними сніжними верхами Альп. Римляне продерлися в долину Гервазія, але, що там не найшли жерел ніякої великої ріки, то їх сам Монтблянк не цікавив. В середньовічних часах находиться назва „Рупес альба" (білий шпиль) в одній дуже старім документі з XII. ст. В документі цьому граф Оліон Женневський дарує долину Шамоа Бенедиктинам. Сама географія довгий час не займалася Монтблянком. На найстаршій мапі Савойській, опрацьованій в XVI. ст. взагалі не зазначено. В Маркаторовім Атлясі з 1595 р. Монтблянк називається „Монс маледіктус" (проклята гора), але в положенні є означений зовсім проти. Бонвіль. И пізнійше з цього атляса ґеографи означували Монтблянк неправильно. Мешканці Женеви, котрі з берега свого озера, можуть бачити Монтблянк, дополовини 18 ст., не знали ні Монтблянк ні долини Шамоні. Мешканці усіх урожайних родин окружених богатими полями, садами, вважали ці сніжні береги проклятою землею. Знали про неї оповідати безчисленні казки і оповідання. В 1741 р. в Женеві анлійський аристократ Уиндгем, він старався розслідити цю гору. Всі Женевці вважали його божевільним, ніхто не хотів товаришити йому в тій мандрівці. Але він найшов якогось земляка, Річерда Поюова, який рішився на цю кароломну подорож. Приготовлялися до цієї подорожі (як читаємо у тодішних писах) майже так як сьогодня на Мавнт Іверест. А сьогодня нам їх подорож із Женеви у долину Шамоні, (що віддалена 18 годин) і „відкриття Монт Бляка просто смішним. Коли в долині Шамоні натрафили на цивілізоване богате населення скучували, що під впливом оповідань у Женеві думали, що здибуть якесь закляте племя. В 1749 рішилося одно товариство Мешканців Женеви під проводом оптика Туга Мартеля пуститися в таку саму мандрівку. Уіндгем і Мартель видали обширні звідомлення про свою подорож. Щойно 8. серпня 1786 р. вийшов на гору Монт Блянк перший жак Бальман.

ЛЯЦЬКИЙ ЗАМАХ НА УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ГАЛИЧИНІ.

Рішкова Воля пов. Ярослав. — Від давних літ істнує в громаді народна школа з українською викладовою мовою. Дня 1. грудня м.р. повідомив місцевий учитель Поляк громадський уряд, що на основі розпорядку львівської Кураторії перемінене викладову мову українську на польську. Делегати родичів українських дітий запротестували проти сього в Старостві і у інспектора в Ярославі, але цей послідний збув їх кпинами, тому родичі доручили делегатови удатись до Львова та зажадати від Кураторії привернення до давного стану. Українських дітей є в громаді 120 а польських всього 8.

Тухля, пов. Сколе. —Іствную в громаді від 50 літ народню школу з українською викладовою мовою львів. кураторія розпорядком з 27 вересня м. р. звинула, а на її місце, на нову школу з викладовою мовою польською, хоч дітий української народности є 180, а польської лише 8. Дотична ухвала прибічної ради єдьмахувана. Тому та сама рада внесла до властий представлення з домаганнем привернення давного стану і хоче віддати справу до суду, як що шкільні власти справи не поладнають згідно з домаганнем громади.

Наука памяти.

— То вже занадто! Один із моїх учеників, якого я вчив цілі два курси науку памяти, — забув заплатити мені за години, а я не в силі пригадати собі, як він називається.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Зап. Січ, від. 234, повідомляє своїх членів, що надзвичайний мітинг відбудеться дня 28. січня, в гали Любвина о год. 7.30 вечером. Кождий член повинен явитись на сей мітинг позаяк буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. Рівнож будуть зреформовані деякі параграфи в товариськім статуті. Довгуючі члени можуть вирівняти свої вкладки. Будемо принимати нових членів до У. Н. Союза. Є і иншої справи до полагодження. Невиявлений член без виїмки підлягає карі 1 дол. а урядник 2 дол. — С. Федірко, пр.; Юрій Гвіздь, секр.

3.000-ЛІТНЯ БЛОХА.

Бувший генеральний інспектор розкопок у Єгипті Артур Вейгель, заявив, що при відкритті старої єгипетської вази з рицинусом, заприміти блоху добре законсервовану. Тому, що ваза походить із перед 3.000 літ перед Хр., то ціла слава старинности осяяла й блоху, котра мала честь пити „божеську" кров фараонів.

ЖИВА ЗМІЯ В ЖОЛУДКУ.

В Женеві приключився незвичайний випадок. Студентка університету Марія Росер, дочка богатого земельного власника, від якогось часу терпіла страшні жолудкові болі, яких лікарі не могли пояснити. Коли померла, лікарі перевели секцію тіла й найшли в жолудку живу молоду жмію. Вона була причиною смерти молодої дівчини. Панна Росер напласе мабуть із пірського жерела води (звісного, як улюблене місце змій) і проковтнула маленьку змію. Вона росла в жолудку дівчини. Коли лікарі записували недужій дієту, тоді терпіння дівчини ще більшали, бо змія не мала поживи і вгризалася в жолудкові стіни нещасливої жертви.

НАЙСТАРШИЙ ЧОЛОВІК

Недавно святкував в царгороді 150-ті роковини уродин, найстарший чоловік. Є то Курд Льоро Айга. Що правда у східних краях не ведуть докладної статистики. І трапляються часто столітні люди, які ще на ділі далеко ще до сто літ. Але Льорд Айга має всі папери в найбільшому порядку, тому й можна вірити, що він дійсно є найстаршим чоловіком а світі.

НЕБІЩИКИ В РОЛІ ДЕТЕКТИВІВ.

Славний автор кримінальних повістей задумує розслідувати невикриті злочини при помочи духа, викликаного з тамтого світу. Конан Доїл каже, що тіло астральне, котре, ще не очистилось, що позволило йому уступитися далеко від сфери землі, жие посеред тих мурів, у котрих доконано злочину. Подібним працям присвятився був славний французький письменник Рішпен. Духи повідомляли його про злочини цілого світа, але були настільки дискретні, що не називали місцевостей ані назвищ. Тому розуміється треба було догадуватись, що тут діло є з фантазією старого письменника.

НАЙСЛАВНІЙШІ ЦЕРКВИ НА СВІТІ.

На чолі великих святинь на світі стоїть церква св. Петра в Римі, а може помістити 54.000 людей. В медіоляньскому соборі є місце на 27.000 людей. В Церкві св. Павла „За мурами" в Римі 32,000 людей; колоньска церква містить 30.000; церква св. Павла у Лондоні 25.000; Агіє Софія в Царгороді 23.000, церква св. Івана Льоретанського в Римі 21.000, нова церква в Ню Йорку 17.000 в Пізі і церква св. Степана у Відні по 12.000, Фравенкірхе в Мінхен 11.000, а церква св. Марка в Венеції 7.000 люда.

ЖУРНАЛІСТИЧНІ ЗАРОБКИ ЛЬОЙД ДЖОРДЖА.

Часопис „Пійл" звідомляе, що бувший англійський премієр має не злі приходи з журналістичної праці. Статті, що їх містить в англійських і американських газетах приносять йому 20.000 фунтів стерл. річно.

БЕЗ НІГ ДОВКОЛА СВІТА.

Член французського клюбу Перно, має відтяті обі ноги. Він ходить на деревляних ногах при помочи куль. Всетаки він поставив собі протягом чотирох літ бійти цілий світ. Заложився на це. Жиє з продажі кореспонденційних карток-вибідок. Купують у нього їх ра-